Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 2 (257) | ГОД VII | БЕЛАСТОК 14 СТУДЗЕНЯ 1962 ГОДА | ЦАНА 60 ГР.

КРЫНІЦЫ даходу

Для асноўнай часткі сялян падставовай крыніцай даходу з'яўляецца толькі і выключна іх гаспадарка. Колькі хлебароб выцісне з зямлі, якую давозіцца яму апрацоўваць, толькі і мае. Аднак з гэтай самай зямлі можна атрымаць розны даход.

Адным са спосабаў павышэння дахадовасці сельскай гаспадаркі з'яўляецца шырокае вырошчванне прамысловых культур. Найбольш вядомай на Беласточчыне прамысловай культурай з'яўляецца цукровы бурак. У час асенняй кампаніі былі, напрыклад, такія дні, што скупачны пункт у Бельску Падляшскім прыймаў па 100 тон цукровых буракоў. У наваколлі Бельска найбольш плантатараў гэтай карыснай сельскай культуры знаходзіцца ў вёсках: Арэхавічы, Кнарыды, Кнаразы, Райск і Плюцічы.

Міхась Грыгарук з вёскі Плюцічы ў Бельскім павеце мае ледзь 2 гектары ворнай зямлі, але з гэтых двух гектараў змог ён выдзеліць 12 араў пад плантацыю буракоў. З гэтых 12 араў сабраў ён 45 цэнтнераў буракоў. Пералічыўшы, мы атрымаем: калі б Грыгарук засадзіў бbuракамі цэлы гектар, то сабраў бы ён 375 цэнтнераў. Угаджай на славу! Шкада толькі, што плантацыя так малая. Зрэшты, ён сам гэта разумее.

— Гаспадарка мая малая і я пабаяўся больш зямлі выдзеліць пад буракі, — кажа Грыгарук. — Зараз пераканаўся, што зрабіў дрэнна. На гэты год пад буракі адвяду каля паўгектара.

Сярод сялян на Беласточчыне шырока распаўсюджаны меркаванні, што цукровыя буракі добра растуць толькі на цяжкай, высакавартаснай глебе III-га класа, і таму шмат хлебаробаў усё яшчэ вельмі скептычна адносіцца да гэтай карыснай расліны. Зразумела, бурак на лятучым пяску расці не будзе, але гэтыя меркаванні найчасцей абаснаваныя на ненайлепшай традыцыі, на недахопе адпаведных агратэхнічных ведаў. Прыкладам, добра ілюструючы гэтыя сцвярджэнні паслужыць можа вопыт

(Працяг на стар. 4)

БЕЛАВЕЖА І АРЭШКАВА ПЕРШЫЯ НА ГАЙНАЎШЧЫНЕ

Насельніцтва грамадскіх рад у Белавежы і Арэшкаве ў палове снежня мінулага года поўнасцю рэалізавала гадавы план збору на Грамадскі фонд пабудовы школ. Варта адзначыць заслугу ў гэтым працаўнікоў прэзідыумаў ГРН у Белавежы і Арэшкаве, якія патрапілі высніць сялянам, як важнай справай у нашай краіне з'яўляецца рэалізацыя планаў СФБШ.

Нельга гэтага сказаць аб грамадскай радзе ў Новаберазове, якая гадавы план выканала ўсяго толькі ў 12% (а яна ж найбагацейшая ў павеце) і Нараўцы, дзе гадавы план выканана толькі ў 11%. Каб на Гайнаўшчыне было больш такіх грамад як Белавежа і Арэшкава, дык і Гайнаўка выйшла б на адно з першых месц у рэалізацыі плана збораў на СФБШ. (вб)

У сувязі са святкаваннем 20 гадавіны ППР, у Беластоку, як мы ўжо паведамлялі, у выставачнай зале Дома прафсаюзаў адкрылася выстаўка, прысвечаная гэтай знамянальнай даце. На здымку: ля стэнда са здымкамі членаў партыі, якія аддалі жыццё за народную ўладу.
Фота З. Зарэмба

КАБ ТАК УСЮДЫ ЯК У СТРАШАВЕ

Людзей збіралася ўсё больш і больш. Прышлі сюды вучні з настаўнікамі з Грыбоўцаў і Страшава, прыехаў старшыня Прэзідыум ГРН у Гарадку Аляксандр Дзярманскі. Да вушэй даносіцца рокат набліжаючагася цягніка. І вось у гэты час людзі становяцца на рэйках, махаюць рукамі. А што будзе, калі не затрымаецца цягнік? — хваляваліся. Але цягнік затрымаўся. У чым справа? Што сталася? Занепакоіла гэта дырэктара Ольштынскай акругі чыгуначных дарог, які сёння прыязджаў на інспекцыю ў Крынкі. Ён у акружэнні чыгуначных улад з Беластока выходзіць з цягніка. З натоўпу людзей, якія тут сабраліся, набліжаюцца жанчыны з букетамі кветак, хлебам і соллю вітаюць дырэктара. Спачатку гаворыць Аляксандр Дзярманскі, а потым Валянціна Клепач. Гавораць яны аб неабходнасці ў Страшаве ў гэтым месцы зрабіць чыгуначны прыпынак. Як жа ж моцна аблегчыў бы ён жыццё даязджаючым да працы і школы ў Беласток людзям з вёскі Страшава, Белявіч, Грыбоўцаў.

Пачаткова дырэктар з Ольштына нездаволены тым, што людзі затрымалі цягнік, аднак уважліва слухае просьбы прадстаўнікоў страшаўскіх спраў. Выслухаўшы ўсіх, ён у кароткім сваім выступленні абнадзеіў сабраўшыхся.

— Калі вёскі грамадскім чынам пачнуць будаваць, я пастараюся вам дапамагчы, — запэўніў дырэктар і, развітаўшыся, увайшоў у цягнік. Паравоз свіснуў, і клубкі дыму панесліся над чыгункай.

Задаволены натоўп людзей пачаў разыходзіцца. Паплылі розныя гутаркі, меркаванні. Ва ўсіх было шчырае жаданне хаця б ад заўтра выйсці да грамадскага чыну, да працы над пабудовай чыгуначнага прыпынку.

Асабліва задаволены былі арганізатары затрымкі цягніка. Яны даведаліся ад чыгуначнікаў, у які дзень, і а якой гадзіне будзе ехаць ольштын-

(Працяг на стар.5)

САРДЭЧНА ДЗЯКУЕМ УСІМ АРГАНІЗАЦЫЯМ, УСТАНОВАМ і АСОБАМ, ЯКІЯ З ВЫПАДКУ НОВАГА ГОДА ПРЫСЛАЛІ НАМ ВІНШАВАННІ.

ГП БГКТ І РЭДАКЦЫЯ «НІВЫ»

* * *

Шмат спраў стаіць на кожным пасяджэнні Прэзідыум ГП БГКТ. У адным толькі 1961 годзе было іх 117. Кожная з разгледжаных спраў патрабуе асобнага падыходу. Бо тут і справы культуры, і гаспадарчыя, і персанальныя, і шмат іншых. Адно іх аб'ядноўвае — яны складаюцца на тое ці іншае функцыянаванне грамадскага арганізма, якім з'яўляецца Таварыства. Значыць, кожная справа патрабуе ўніклівага падыходу да яе. На здымку мы бачым адно з такіх рабочых пасяджэнняў Прэзідыума ГП БГКТ. Сядзяць (злева направа) Васіль Дзун, Уладзімір Станкевіч, Лідзія Бялецкая (старшыня), Георгі Валкавыцкі (намеснік) і Уладзімір Юзвюк (сакратар).

* * *

РЭАЛІЗМ пана ГЕЙЦКЕЛЯ

Мы ўжо не першы раз адзначаем, што большасць цвяроза думаючых брытанскіх палітыкаў зусім не спяшаецца падтрымоўваць канцэпцыю заходнегерманскай замежнай палітыкі. Кіраўнікі палітычнага жыцця Вялікабрытаніі бачаць у вайсковай і эканамічнай магутнасці ГФР грозную небяспеку для сваёй дзяржавы, калі не сёння, дык прынамсі ў бліжэйшай будучыні. Заходняя Германія з узрастаючай энергіяй выпіхвае Англію з яе перадавых пазіцый у НАТО, а таксама на міжнародных рынках. Нічога тады дзіўнага, што брытанцы ставяць перад сабою запытанне: — Што б сталася, калі б Германія дабілася аб'яднання на аснове прынцыпаў, аб якіх марыць Адэнауэр?

Бачачы сваю будучыню ў найбольш чорных колерах, брытанцы фармулююць планы, якія б маглі абмежаваць тэмпы ўзросту заходнегерманскай магутнасці. Нядаўна з такім планам выступіў кіраўнік брытанскай апазіцыі, Гейцкель, прадстаўнік Партыі працы, які ў час свайго прабывання ў Заходнім Берліне выступаў з радам прамоў. Яны пасля падвяргаліся вострай крытыцы з боку бонскіх кіруючых колаў.

Аб чым гаварыў Гейцкель?

Па-першае, кіраўнік Партыі працы выступіў як староннік міжнароднага кантролю ўсіх дарог, вядучых у Заходні Берлін. Прадстаўнікі ГДР — паводле Гейцкеля — павінны з'яўляцца членамі камісіі, кантралюючай увесь рух паміж Заходнім Берлінам і знешнім светам. Зразумела, што выступаючы за ўдзел прадстаўнікоў ГДР у міжнародных органах, Гейцкель мусіў запрапанаваць «прызнанне ў пэўнай ступені ўрада ГДР». З гэтымі прапановамі Гейцкеля згодна значная большасць насельніцтва Вялікабрытаніі.

Па-другое, брытанскі палітык, адказваючы на пытанне адносна яго поглядаў на свой стары план змяншэння ўзбраенняў у Заходняй Еўропе адзначыў даслоўна: — Частка гэтых прапаноў з'яўляецца і надалей актуальнай.

Гейцкель выказваў сваё нездавальненне ў сувязі з адхіленнем плана Рапацкага, які згодна з меркаваннем брытанскага палітыка ў многім супадаў з яго планам. Хаця ў сваім выступленні Гейцкель нічога не сказаў аб кроках, якія павінны быць ужо зараз зроблены ў напрамку раззбраення, аднак тым не менш і гэтыя агульныя сцвярджэнні трэба лічыць рэалістычнымі і спрыяючымі разрадцы міжнароднага напружання ў гэтай частцы Еўропы.

Вось і таму думкі кіраўніка брытанскай апазіцыі сустрэліся з вострай крытыкай бонскіх палітыкаў. Перш за ўсё супроць Гейцкеля выступіў былы міністр замежных спраў урада ГФР, а зараз старшыня парламентарнай групы ЦДУ (ЦСУ) фон Брэнтана. Ацэньваючы прапановы Гейцкеля, ён сказаў: — Для ГФР і яе саюзнікаў нельга ісці па гэтай дарозе.

Услед за фон Брэнтана загаманілі заходнегерманскія газеты. Адна з іх вось як напісала: — Усё гэта, што Гейцкелю выдаецца палітычным рэалізмам, з'яўляецца нічым іншым, як аслабленнем пазіцый Захаду ў Берліне.

Як бачым, нічога не змянілася ў ацэнцы рэалістычных выступленняў заходніх палітыкаў бонскім урадам і яго палітычнымі органамі. Аднак на шчасце штораз больш палітыкаў сярод афіцыяльных партнёраў ГФР мае свой уласны пункт гледжання і сапраўдную небяспеку для міру пачынае бачыць, менавіта, у заходнегерманскай палітыцы.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

ВЕСТКІ з БССР

МІНСКАМУ МЕДЫЦЫНСКАМУ-40 ГОД

Восенню 1921 года пры Беларускім дзяржаўным універсітэце быў адкрыт медыцынскі факультэт. Для выкладання на факультэце былі запрошаны вучоныя-медыкі Масквы, Ленінграда, Смаленска. А праз дзевяць год факультэт вылучыўся ў самастойны медыцынскі інстытут.

Аб гісторыі інстытута, яго выхаванцах расказваюць фатаграфіі, дыяграмы, копіі дакументаў, прадстаўленыя на арганізаванай тут выстаўцы, прысвечанай саракагоддзю з дня яго заснавання.

За час вучобы ў інстытуце студэнты маюць магчымасць праслухаць лекцыі відных вучоных — членаў - карэспандэнтаў Акадэміі навук СССР З. К. Магілеўчыка і А. Н. Філіповіча, акадэмікаў АН БССР Д. М. Голуба, В. А. Ляонава, А. Я. Пракапчука, прафесараў Б. Я. Эльберта, Т. В. Бірыч. Вялікі ўклад у навуку ўнеслі вучоныя-медыкі інстытута. Іх метады лячэння асобных захворванняў вядомы далёка за межамі нашай Радзімы. Гэта метад лячэння чырвонай валчанкі, прапанаваны прафесарам А. Я. Пракапчуком, лячэнне некаторых захворванняў вачэй кіслародам, прапанаваны прафесарам Т. В. Бірыч, пластыка штучнага стрававода, распрацаваная дацэнтам І. М. Стальмашонкам. Прафесарам Б. Б. Эльбертам сумесна з І. А. Гайскім прапанавана жывая вакцына для папярэджання ад захворвання туляэміяй.

На 40 кафедрах інстытута створаны ўсе ўмовы для плённай працы вучоных і ўсебаковага навучання маладых урачоў. Кожны пяты студэнт займаецца ў навуковым студэнцкім гуртку, набываючы навыкі вядзення навуковых даследванняў.

У апошні час у інстытут штогод паступае больш як 500 чалавек. За гады свайго існавання інстытутам падрыхтавана больш дзесяці тысяч урачоў.

«Голас Радзімы»

Доктар медыцынскіх навук, заслужаны ўрач рэспублікі, прафесар Таццяна Бірыч і кандыдат медыцынскіх навук асістэнт Эмілія Краўцова праводзяць дыяфанаскопію хворага.

ВЫДАВЕЦКІЯ НАВІНКІ

Як паведамляе «Літаратура і Мастацтва» у Белдзяржвыдавецтве падпісана да друку трохтомная «Анталогія беларускай паэзіі». Гэтае каштоўнае выданне заслугоўвае на асаблівую ўвагу і варта, каб ужо цяпер нашыя школьныя ўлады паклапаціліся аб тым, каб забяспечыць Анталогіяй школьныя бібліятэкі.

Сярод кніг мастацкай прозы неўзабаве выйдуць у свет аповесці Лідзіі Арабей «Мера часу», апавяданні Івана Сіняўскага «Ой, рэчанька, рэчанька...», аповесць Яфіма Століна «Батальён ідзе наперад» і другое выданне аповесці Барыса Бур'яна «Першы снег».

Аматары паэзіі атрымаюць зборнік Максіма Танка «Мой хлеб надзённы».

Партызанскія запіскі былога камандзіра брыгады «За Савецкую Беларусь» (пазней імя К. Ракасоўскага) Аляксандра Раманава склалі кнігу «На зямлі непакоранай».

Падпісана да друку таксама кніга Сцяпана Майхровіча «Янка Брыль».

У перакладзе на беларускую мову выходзяць раман паўднёва-афрыканскага пісьменніка Гары Блума «Трансваальскі эпізод» і раман нямецкага пісьменніка Людвіга Рэна «Вайна без бітвы».

БЕЛАСТОЦКАЯ ХРОНІКА

*

1.І. пачаў самастойную гаспадарчую працу Акруговы малочны кааператыў у Гайнаўцы. Атрымаў ён сучаснае вытворчае прадпрыемства, якое можа перарабіць 30.000 літраў малака ў дзень.

*

2.І. у Беластоку ў Доме друку адкрылася мастацкая выстаўка Аляксандра Хомчыка. Арганізатарам выстаўкі з'яўляецца ГП БГКТ.

*

2.І. у Дуброве арганізаваўся Павятовы шматбранжавы кааператыў, які будзе абслугоўваць мясцовае насельніцтва ў такіх галінах як: шавецтва, кравецтва, цырульніцтва, фатаграфіка і інш. Кааператыў пераняў таксама пякарню і масарню.

*

4.І. ВК ССМ у кафэ Дома прафсаюзаў сарганізавала сустрэчу з вядучымі лёгкаатлетамі Польшчы, Янушам Сідлам і Збігневам Радзівановічам.

*

7.І. у Беластоку адбыўся турнір фехтавальшчыкаў. Першае месца заняў Пёнткоўскі (Легія). З беластачан найлепшым быў Часун, які заняў чацвёртае месца, перамагаючы, між іншым, члена зборнай Польшчы, Зуба.

*

10.І. у зале Ваяводскага дома культуры адбылася сустрэча з дзеячамі Польскай Рабочай партыі, арганізаваная ў сувязі з урачыстасцямі XX-годдзя ППР.

*

10.І. у зале Ваяводскай і гарадской бібліятэкі адбыўся канцэрт Эвы Рыбіцкай (каларатурнае сапрана) і сусветнай славы гітарыста з ГДР Роланда Зімера.

Цалюткі дзень Налепка змагаўся з дрымотай. У хату пасыходзіліся суседзі і блізкія. Кожнаму хацелася паслухаць Яна, распытаць яго пра Расію.

Ледзь толькі сцямнела, а Яна ўжо зваліў моцны сон. Спаў ён доўга, а калі працёр вочы, сонейка ўжо залаціла карункі воблачкаў. Паснедаўшы, ён надзеў сваю старую вопратку і пайшоў у поле. На ржышчы, курылася вогнішча.

Колькі ўжо гадоў мінула з таго часу, як ён, адзіны з хлапцоў, пераскочыў праз высокае вогнішча на суседнім іржышчы. Налепка ішоў павольна, абыходзіў лужыны, а калі выйшаў на дарогу, спыніўся пад высокай абгарэлай таполяй. . Чатырнаццаць год таму назад ён хаваўся пад гэтым дрэвам з сінявокай Эвай ад маёвага ліўня. Тут ён першы раз цалаваўся з ёю, прысягаў на вернасць. Думкі роем закружыліся ў яго галаве. Цяжка было разлучыцца з гэтым месцам. А калі зрабіў ён некалькі крокаў, перад вачыма паўстаў мілы дзявочы твар — чорныя валасы, гладка зачасаныя назад, смуглявая скура, глыбокія зеленаватыя вочы, строга акрэсленыя вусны з адценнем лёгкай усмешкі і густыя, чорныя, нібы вугаль, бровы.

Таня! Што яна робіць цяпер?

У вушах Налепкі зазвінеў яе мілы смех.

— Добры дзень, Яне! — пачуў ён раптам знаёмы голас.

Да Налепкі спяшаўся малады чалавек. Налепку было шкада, што ён патрывожыў яго думкі аб Тані, і радасна, што пасля доўгай разлукі ён ізноў бачыць свайго старога школьнага сябра.

— Эда, адкуль ты?

Ён кінуўся яму насустрач, працягваючы руку, і раптам застыў на месцы: чаму ён падае яму левую руку? Толькі цяпер Налепка заўважыў, што правы рукаў Эды пусты.

— Дзівішся? — горка ўсміхнуўся хлапец. — Я інвалід, Яне. Засталася ў Крыме. Ведаеш, за Бога, за народ.

У сэрцы Налепкі ўскіпеў гнеў. І туды пагналі славакаў.

— Чым займаешся? — запытаў ён глуха.

— Дома аціраюся. — Працую ў полі. А ты як маешся, Яне?

— Нічога...

— А немцы, — загарэліся цікаўнасцю яго вочы, — доўга яшчэ будуць разбойнічаць?

Налепка махнуў рукой і працадзіў скрозь зубы:

— Ужо крывёй харкаюць. Ужо нестае духу.

— У мяне быў асколак у руцэ. Пасля яе адрэзалі. Але ведаеш, Яне, каб тут, у нас, пачалася заварушка, я б яшчэ нашым панкам паказаў, дзе ракі зімуюць.

— Каб пачалася, — уздыхнуўшы, паўтарыў Налепка і тут жа ўпэўнена дадаў: — Пачнецца, Эда, абавязкова пачнецца.

Засунуўшы рукі ў кішэні, ён глянуў на горы і пакрочыў далей. У дзяцінстве, будучы скаўтам, ён аблазіў уздоўж і ўпоперак родныя мясціны. Ён ведае кожную далінку, кожны ярок, кожную лужынку. Ён мог бы па памяці накрэсліць кожную палянку, кожны ўзгорачак, кожную прасеку. Налепка ўпершыню ў сваім жыцці глядзеў на гэтыя горы па-новаму, вачыма салдата.

*

Налепка нецярпліва разрэзаў канверт і дастаў з яго два пісьмы. Надпаручнік Лескаван пісаў яму, што прыехаў у двухтыднёвы адпачынак дадому і перасылае пісьмо Паўліка.

Налепка сеў ля акна, што выходзіла на вуліцу, і пачаў чытаць.

(Працяг на стар. 7)

75 76 77

Літаратурная старонка

Трыбуна літаратурнага аб'яднання — № 37

Ей усяго васемнаццаць год. У яе маленькі курносы носік, ледзь прыпухшыя губы, белая, ігрыва звісаючая, грыўка і жывыя, даверліва глядзеўшыя з-за невялікіх, мастацка дабраных акуляраў, сінія вочы. Гэта, малодшая дачка рана аўдавеўшай настаўніцы меснага ліцэя, Янкоўскай, Лёлька. Васемнаццаць будзе ёй толькі ў жніўні, цяпер жа — снежань, апошнія дні снежня... Праз некалькі дзён у ліцэі ёлка... Ах, гэта ёлка! Толькі хлапот, а тут яшчэ падлогу мый, парадак у хаце рабі!... А сукенка!! Ну, пэўна, яна будзе прыгажэй за ўсіх!

Лёлька адстаўляе вядро, выцірае рукі, і, далікатна, ледзь дакранаючыся, бярэ ў рукі новую сукенку. Вялікае люстэрка дакладна адбівае яе стройны стан і чорную, у залатыя палосачкі, накінутую на плячо сукенку. Сукенка!.. Думкі ўюцца стаямі... «У каго скажыце, на міласць, — пачынае яна раздумваць — такая фігура, а? Мо' у Крысі Вішнеўскай? Якраз! Любавацца яе фігурай можа толькі сляпы!» — заключае яна. — «А Валя Бушко... Тварык міленькі, але белыя, як у пакойніка, рукі!.. Паўлоўская? — ха, ха! Нос, як калода, а яшчэ хваліцца: «Са мной прыдзе той чорненькі, Эдзік, з Педагагічнага!» Чакай з мора пагоды! Адплыве твой Эдзік, мілашка, як піць даць, калі з'яўлюся перад ім толькі я!..»

Лёлька весела смяецца, потым, нешта прыдумаўшы, шпарка кладзе сукенку на ложак, адцягвае стол у куток і, падпяваючы, пачынае круціцца ў такт песні. Змарыўшыся, яна ўскоквае на тапчан, сядае падкуліўшы ногі, і, абпершы галаву аб сцяну, ціха - ціха пачынае марыць...

«Вось і ён з ёю, Алёша... Вы не знаеце хто такі Алёша? І не сорамна вам! Ён жа працуе з Кацяй, Лёлькінай сястрой, настаўнікам, ці ж вы не знаеце? Ай, ну як жа можна так! — ледзь гнеўна кажа яе твар. Алёша!... Каця абяцала ўгаварыць яго прысці на ліцэйскі баль. Божа, міленькі! Ну, зрабі так, каб ён прыйшоў! Ах, Алёша, Алёша!..

Лёлька закрывае вочы і, утуліўшыся ў падушкі і падушачкі, якіх тут на тапчане горы цэлыя, пачынае (каторы ўжо раз!) свае заветныя думы. Баль... Алёша з ёю, яны танцуюць...

— Алёша, ведаеце — я вельмі шчаслівая!

— Сапраўды? — чуе яна.

— Так, так, так, так! — амаль крычыць яна. — Я ўжо думала: вы — не прыдзеце, і я буду зноў адна...

— Ну што вы? — Чаму ж? Таварышы вось.

— Ах, Алёшанька, усе яны мне чужыя.

— Што вы, Лёлька, вам, у вашы 18 год?! — Здзіўлена ўсміхаецца ён.

— А ў вашы 20 год, як вы думаеце?

— Думаю, — адказвае Алёша — што смех нават гаварыць так!.. Ёлка, гляньце, прыгожая якая! Давайце кінем філасофію? — пытае ён.

Маўчанне. Яны танцуюць.

— Алёша? Вы нічога не прыкмецілі?

— Не, а што?

— Я ў новай сукенцы... — ціха, ледзь чутна шэпча Лёлька.

— О—о, выбачайце! Яна цудоўная! Самі пашылі?

— Сама. Вам падабаецца? Скажыце, вельмі падабаецца?

— Вельмі!

— Дзякую... Алёша! — праз хвіліну чуе ён зноў:

—Вы нічога не прыкмецілі?

— Не, а што? — здзіўляецца Алёша.

— На вас глядзяць закаханыя вочы...

— Хто яны?

— Чаму вы кажаце яны? Чаму вы думаеце, што іх некалькі?

— Ну, вы ж сказалі «вочы»!

— Ах, вы не гэта мелі на ўвазе! Вы, здаецца, пачалі злавацца... А яны, вочы тыя (а сіні колер вы любіце) усміхаюцца... Таму што кахаюць вас! А вы і не ведаеце і не здагадваецеся...

— Вы цудоўна танцуеце, Лёлька! — кажа раптам ён.

— Мэрсі! — са слязьмі гаворыць ціха яна.

— Кажуць, вы ва універсітэт, на французскі збіраецеся? — цікавіцца ён.

— І вы ўжо знаеце?

— Я ўсё знаю, Лёлька, усё! — смеючыся кажа Алёша.

— Не, вы не ўсё знаеце, Алёша, не ўсё! Я... Я, Алёшанька, кахаю... Кахаю вас! Ты чуеш? — пераходзячы нечакана на «ты», працягвае яна. — Два гады кахаю! Праз цябе ў мяне была двойка па польскай мове, а ты і не ведаў! Лёшык, мілы мой, кахаю я цябе, чуеш ты?? — пытае зноў яна. І не ўцячэш ты ад мяне! Каханне маё ўсюды, усюды, дзе б ты ні быў, знойдзе цябе!... Таму што я кахаю цябе... А ты? Ты Лёшык? Няўжо я табе не падабаюся?.. Глянь, я ж прыгожая, праўда?.. Сукенка ў мяне сёння новая. Пабач, ну, рукой, вось так, даткні... Во! Прыгожае, га? Лёшык?...»

Раптам Лёлька ўскрыкнула, падскочыла і, убачыўшы ў дзвярах старшую сястру Кацю, закрываючы твар рукамі, закапалася ў падушкі. Божа мой, Каця зразумела, усё чула!.. Тая, скідваючы боты, сур'ёзна гаварыла:

— Сударыня! Глупства — раз, тэатральна — два, а брыдка — тры! Васемнаццаць год дзяўчыне, а яна гатова хлопцу на шыю сама кінуцца! Ну, хаця, справа твая...

— Кацік! Сястрончык родненькі! Ну, я люблю, я кахаю яго! Га? Ну, крычы, бі, маме скажы, калі хочаш, га? Скажы толькі — прыдзе? Казала?

— Бачыш...

—Не прыдзе? — горка запытала яна.

— Ах, якая ты! Ну, скажам, просіш, ты, значыць, я прашу таксама...

— Ну, калі ты сябе сюды ж сама — напэўна не прыдзе!

— Кінь дурнату малоць! Падлогу лепш падмяці...

— Але, Кацік! Прыдзе ён, га? — дапытвалася Лёлька.

— Бачыш... — пачала Каця, але Лёлька адразу злосна перабіла.

— Божа ты мой! Нічога я не бачу! А настаўніца яшчэ! Ты ўмееш гаварыць што-небудзь апрача «бачыш»?

— Ты не крычы, — спакойна адказала Каця. — Не думай толькі, што свет цэлы твой, інакш — горка плакаць будзеш! А Алёша — прыдзе... Здаецца мне, аднак, што ён прыдзе і не дзеля цябе і не дзеля мяне, — дадала яна ціха.

— Ну, здагадкі — рэчы гадкі! — успакоіла сябе Лёлька. — Значыць, Янкоўская — трымай галаву высока! І яна заспявала: «Тра-ля-ля ту-ту-ту, ра-ра-ра, лі-лі-лю, ля-ля-лям, тра-та-та, траль!..» Прыдуманая а ходу мелодыя раптам абарвалася, заціхла, забылася. Голас Каці, жорсткі і непрыемны нёс з кухні:

— Ты толькі акуляры не забудзь дома аставіць! Ён арганічна не пераварвае дзяўчат з акулярамі!

Лёлька застыла на месцы.. Акуляры... Чаму яна толькі цяпер успомніла пра іх? Але ці ж акуляры — перашкода? Чалавек мае слабыя вочы, вось і носіць акуляры! А што тут? Усе носяць! Ну, не ўсе, але многа ж такіх! Гэта ж лічыцца нармальным, чалавечым!.. Але чаму я раптам захвалявалася, пабялела?..

(Працяг на стар. 4)

ЛЕАНАРД ПАДГОРСКІ АКОЛАЎ

Са зборніка «Беларусь» (1922—1924)

* * *

Палі пустыя, сінь лясная,
Мох, сеян ветрам у пясок;
Пад брылем жытніх стрэх блукае
Акон прыземных ціхі зрок.

У лузе, што свяршчом шапоча,
Лазовых лапцяў лёгкі ход,
І дым над нэндзаю сірочай
І сумных пастухоў чарод.

Евангелле палёў такое —
Ўсё ворыва, сяўба ды збор —
Рукой, бязлітаснай рукою
Да ран адкрытых сыпле соль.

Вось ранак непакоіць вока —
З бяссоннай ноччу пачаў бой...
Над сэрцам кружыць край далёкі,
Як жаль: далёкі, блізкі, мой.

Пераклаў з польскай
Мікола Гайдук

ВІКТАР ШВЕД

ЗАКЛЯТЫ Ў КАМЕНІ

На ўсходах банка Сумітома
Як барэльеф — людскі адбітак.
Тут чалавек прысеў ад стомы
І не падняўся больш з граніту.

Гарачынёю немагчымай
Яго стапіў з гранітам атам.
Як помнік — сімвал Хірасімы
Ён дрэмле ў лесвіцы закляты.

Гаворыць быццам ён: прахожы,
Глядзі і пільным будзь заўсёды
Цябе закляць таксама можа
Атам у каменныя ўсходы.

ЯША БУРШ

Твой голас
як
гук Моцарта
і усмешка
як мелодыя
цёпла

Глыбокі позірк
як чалавечая
душа

Душа мая
поўна
казачнага жыцця
дзіцячай прастаты
і ты
у ёй
маем ходзіш
расквечваючы
багацце
у яе гарэмах

Д. ШАТЫЛОВІЧ

ВЫЗНАННІ НЕГРА

Не думай, сэр, што я ўсёй сілай
Рыхтую на цябе засаду:
Каб на тваю ўзглянуць магілу,
Ці скіпетр мець тваёй улады.

О, мне крыві тваёй не трэба!
(Хоць часам смага ўнутры паліць)
Хачу мець толькі ўволю хлеба,
Каб дзеці голаду не зналі.

Не думай, сэр, што колер скуры
Зрабіў з нас ворагаў навекі —
Нас раздзяліла цвёрдым мурам
Ваша няволя, вашы здзекі.

Я толькі, толькі так нявінна,
Хачу глытаць свабоды радасць
І не згінаць ніколі спіну
Пад пугаю тваіх загадаў.

О, сэр, не вер, што я ганебна
Рыхтую на цябе патроны —
Хачу мець толькі ўволю хлеба,
І не згінацца перад тронам.

ДРОБНЫЯ, АЛЕ БАЛЮЧЫЯ СПРАВЫ

Ці так павінна быць

Круглы месяц абсыпаў серабром ахутаную снегам вёску Навасады. Толькі што скончыўся сеанс прыезднага кіно. Але людзі не спяшаліся дамоў. Яны запоўнілі школьную залу. У лаўках, у якіх яшчэ нядаўна вучыліся дзеці, пасядалі мужчыны, жанчыны і вясковая моладзь.

Гутарка хутка пераходзіць на тэмы штодзённых балючак сялян.

— Ці так павінна быць, — пачынае шчуплая, невялікая жанчына.

— Прыязджаюць з павета, па гаспадарах ходзяць, пратаколы пішуць. Вядома, у кожнага штосьці знойдзецца. Прыходзяць да мяне: «Стог чаму так блізка ад будынкаў пастаўлены? Плаці мандат 50 зл.»

— За што ж, кажу, панок, штогод у гэтым месцы стаіць, і ніхто ніколі слова не сказаў.

— Ах так, штогод, тады 50 зл. мала, давай сто злотых.

— Вы што, звар'яцелі? — кажу. — Дзе ж я грошы вазьму?

— Як смееш зневажаць дзяржаўнага служачага! Не хачу я тваіх 100 зл. У калегіі спаткаемся. Там тысячу зл. улепяць.

— З гэтымі словамі ён схапіў «тэчку» і папёр.

— Ну і што?

— Уляпілі.

— Але ж перасцераганне законаў у гэтай галіне неабходна ў інтарэсе вас самых. Зацярушыць хто агонь, і ўся вёска з дымам пайсці можа.

— Гэта праўда, — гаворыць пажылы мужчына. — Але мы юрыдычнага факультэта не кончылі. Многа ў нас не так, як трэба — ад вякоў вядзецца. Людзей вучыць трэба. Трэба ім раней растлумачыць, што можна, а чаго нельга, а потым патрабуй. Хай бы прыехаў адзін з другім на вёску. А то сядзіць іх у павеце чалавек сорак. Адна паненачка чырвоныя пазногці пільнічкам гладзіць, другая вусны малюе, трэцяя праз тэлефон з мілым фліртуе. А побач, напяліўшы акуляры, чыноўнік газету чытае. Лыпне на цябе вокам: дрэнная выпратка — гаварыць не будзе. Рукой махне — «паверх вышэй» і з мінай пакрыўджанага, якому нейкі там мужык у важнай дзяржаўнай думцы перашкаджае — заглыбляецца ў сваю газету.

— Нядаўна, — гаворыць малады чалавек, — 1500 зл. кары прыслалі за тое, што я быццам мяса не аддаў. Схапіў я квіты — ды ў грамадскую раду.

— Гэта за што? — пытаюся, падсоўваючы пад нос квіты.

— Але мы тут ні пры чым, гэта павятовая ўлада — едзь у карна-адміністрацыйны рэферат...

Еду і там паказваю квіты.

— Гэтага мала, — кажуць. — Грамадская рада павінна пасведчанне выставіць, што вы выканалі абавязкі.

Вяртаючыся ў Прэзідыум грамадскай рады.

— Дайце пасведчанне.

— Гээс нам пасведчання не прыслаў аб выкананні вашых абавязкаў.

Еду ў гээс.

— Вас у нашым спіску няма, — адказваюць.

— Як гэта магчыма, я ж у кастрычніку разам з суседам М. карову на абавязковыя даставы аддаў.

— Сусед аддаў і ёсць упісаны, а вас няма і пасведчання не дастанеце.

— Пайшоў тады я ў Партыю, і толькі з іх дапамогай удалося выясніць справу.

Плывуць сялянскія скаргі, людскія жалі, — балючыя залозы, дробныя справы, з якіх складаюцца вялікія.

— Ці так павінна быць?

Позна вечарам расходзяцца сяляне моўчкі дамоў.

А каля рэстарана ў Гайнаўцы з ветлівасцю — якой не пасароміўся б Макмілян — пасля весела праведзенага вечара развітвалася, разыходзячыся дамоў, група працаўнікоў Прэзідыум павятовай рады.

САВА

КРЫНІЦЫ ДАХОДУ

(Працяг са стар. 1).

спулдзельцаў з Вулькі Нурэцкай у Сямяціцкім павеце. Уся зямля, на якой яны гаспадараць, змяшчаецца ў V і VI класе. У вёсцы найстарэйшы чалавек не памятае, каб хто калі садзіў цукровыя буракі. Першы раз папробавалі ў 1960 годзе. Дзякуючы дбаламу догляду і адпаведным агратэхнічным прыёмам, цукровыя буракі ўдаліся. Ад таго часу цукровыя буракі ўжо назаўсёды ўвайшлі ў склад сельскагаспадарчых культур, якія вырошчваюць спулдзельцы з Вулькі Нурэцкай. У мінулым годзе буракамі засадзілі яны плошчу ў 1,6 гектара. Плён атрымалі нядрэнны — па 270 цэнтнераў з гектара.

Што цукровы бурак з'яўляецца не толькі саладкай, але і дахадовай сельскагаспадарчай культурай сведчыць шматгадовы вопыт спулдзельні ў Дарожках. **У мінулым годзе атрымалі яны па 470 цэнтнераў цукровых буракоў на плантацыі плошчаю ў 3,5 гектара. ГЭТА ДАЛО ІМ ПЕРШАЕ МЕСЦА Ў ЦЭЛАЙ КРАІНЕ! Ніхто на такой абшырнай плошчы не дабіўся так высокага ўраджаю. Спулдзельцы з Дарожак зарабілі на бураках звыш сто дзесяці тысяч злотых.** За незвычайна высокія вынікі ў вырошчванні цукровых буракоў Цэнтральнае праўленне Варшаўскай акругі цукровага промыслу прызнала для спулдзельні ў Дарожках 7 тысяч злотых узнагароды.

Другой прамысловай сельскагаспадарчай культурай не менш карыснай ад цукровых буракоў, але менш ад іх распаўсюджанай і менш вядомай на Беласточчыне — з'яўляецца яры і азімы рапак. Яго распаўсюджваннем і кантрактацыяй у Беластоцкім ваяводстве займаецца Беластоцкі аддзел тлушчовага промыслу. Сялянам, якія хацелі б вырошчваць гэтую расліну, тая ўстанова дастаўляе (між іншым і на крэдытных умовах) насенне і вядзе скупку зярна.

Якія карысці прыносіць хлебаробу вырошчванне гэтай расліны?

Калі ласка, палічым. Як паказвае практыка, на Беласточчыне, нават пры неспрыяльных умовах, з аднаго гектара можна атрымаць у сярэднім 12 цэнтнераў рапаку. Для прыкладу: спулдзельня прадукцыйная ў Тыневічах Вялікіх атрымала з аднаго гектара 17 цэнтнераў ярага рапаку, спулдзельня ў Старым Корніне — 16 цэнтнераў, а спулдзельня у Бельшчызне — 13 цэнтнераў. За 100 кг рапаковага насення прадпрыемства тлушчовага промыслу плоціць па 800 зл. Просты рахунак паказвае, што адзін гектар гэтай сельскагаспадарчай культуры дае плён вартасцю каля 10 тысяч злотых. Для параўнання: гектар бульбы (палічыўшы па вольнарынковай цане) дае плён вартасцю меншы на 2 тысячы зл., а гектар жыта меншы на 7 тысяч.

Каб заахвоціць сялян да кантрактавання рапаку, прадпрыемства тлушчовага промыслу аб'явіла вясной мінулага года

МАЛАНКАБАЯ АНКЕТА

ГОЛАС МАЕ „ЛЯВОНІХА"

Янка ГАРЧЫЦА — акампаніятар эстрады. Нарадзіўся ў вёсцы Александрова, Сямяціцкага павета, у сям'і малазямельнага селяніна (19 год, халасты).

Іграць на акардэоне пачаў ад 16 год. У сям'і, на жаль, ніхто не меў музычных схільнасцей. Таму і не зразумелі імкненняў хлапчука. А ўсё ж удалося перакanаць маці. У 1957 годзе, калі суседка выязджала ў Савецкі Саюз, маці здабыла сродкі на пакупку акардэона. Яго і прывязла суседка з СССР. Янка тады першы раз трымаў свой уласны акардэон у руках. Але іграць, нягледзячы на вялікую ахвоту, яшчэ не ўмеў. Пачаў вучыцца. Між іншым у вядомага Бельскага гарманіста — Пятра Нявінскага. А пасля заканчэння 9 клас у Бельску, паступіў у музычную школу ў Беластоку. Зараз вучыцца на 4-тым годзе.

У «Лявонісе» пачаў працаваць ад пачатку.

— Прыключэнні за час працы ў эстрадзе? Не было асаблівых, калі не лічыць, што часта ў час канцэрту мерзнуць пальцы. Але тады пахухаецца на іх, і акардэон не падводзіць.

Самай любімай музыкай Янкі — гэта канцэртовая музыка. Любіць уверцюру «Лёгкая кавалерыя» — Суппэ, «Венецкі карнавал» — Фрасіні. Гэтыя творы патрабуюць вялікай тэхнікі рук гарманіста. Аднак самымі задушэўнымі мелодыямі Янкі з'яўляюцца беларускія народныя.

(вб)

НАВАГОДНІ БАЛЬ

працяг са стар. 3

Яна зняла акуляры, падышла да люстэрка. Той жа самы курносы нос, тая ж непаслухмяная белая грыўка... Ах, якая праблема! — схамянулася яна і абрадавана ўздыхнула. — Пакінь акуляры дома, калі ўжо так, ды і ўсё тут!.. Але Камінская... Гэтая ж яшчарка, злосная на ўсіх заўсёды з-за сваіх вяснушак (хлопцы аднойчы казалі, што іх колкасць мерыць трэба дзесяткамі!) аб'явіць усім, што гэта манеўр, што тут абавязкова замешаны хлопцы!.. А калі ён, Алёша, пачуе аб гэтым? Што тады? Куды тады дзявацца? Божа мой! І на што толькі гэты баль?!!

* * *

Баль быў як ніколі радасным і вясёлым. Вялікая зала з ёлкай - прыгажуняй пасярэдзіне, шумела і гудзела маладымі галасамі. Іграў аркестр. Рознакаляровыя шары, канфеці — лёталі ў паветры... Усюды вясёлыя, задаволеныя позіркі, стройныя фігуры дзяўчат, белыя кашулі і бліскучыя, даўганосыя туфлі хлопцаў... Сярод іх — шырокаплечы, з чорным, як амаль усе хлопцы на балю, цудоўна пашытым касцюме, беласнежнай кашулі з «мушкай», высокі шатэн з бледнымі шчокамі — аб'ект страданняў многіх сэрцаў, Алёша. Ён стаіць з Янкоўскімі і аб нечым жыва расказвае. Лёлька (без акуляраў, зразумела!) глядзіць на яго забыўшыся аб маці, аб сястры, аб акружаючых. Яна бачыць толькі яго!

Седзячы ў кутку дзяўчаты, на хвіліначку прысеўшыя адпачыць, загадкова ўсміхаюцца і зайздросцяць:

— Яна глядзіць на яго быццам бы на Прачыстую Дзеву!

— Хутчэй, як на Апаллона! — папраўляе другая.

— А ён і сапраўды як херувімчык!

— Табе б, мусіць, падай толькі крылцы — лётала б разам з ім?

— Разок патанцаваць бы з ім — усё аддала б! — уздыхае нейкая.

— Бацюхны! Лёлька без акуляраў!

— Ну што? — здзіўляецца адна з іх, на што ўсе пачынаюць весела смяяцца. — Для яго я б не толькі акуляры зняла!

— Адурэла, дзеўка, гляньце! — прабуе хтосьці з вугла сказаць, але ніхто не слухае яе. Усе не зводзяць вачэй са шчаслівай Лёлькі...

— Вязе дзяўчыне, што тут і гаварыць! І чым жа гэта яна ляпей ад нас?

— Міравая праблема! — пачынае Камінская, без удзелу якой падобныя выпадкі ніколі не адбываюцца.

— Падумаеш? Чаму тут здзіўляцца? Год цэлы калі бубніць чалавеку: «прыдзі!», «прыдзі!» ён дзеля ўласнага спакою прымушаны быў прысці... Кацюша ж разам працуе... Вось цэлы сакрэт!

— І ўсё-такі, дзеванькі, ён цудоўны! За гэткія вочы і ўмерці не грэх, дальбог! Гляньце! Танцуе як! Плыве проста, падлогі амаль не кранаецца! А фігура! Трымайце мяне, дзяўчаткі, умлею!

— Другі раз аманяку з сабой вазьмі! — з'едліва ўсміхаецца Камінская.

Алёша сапраўды прыгожы хлапец. Яго вясёлы твар сее навокал радасць, прыказвае адказаць на ўсмешку ўсмешкай; чорныя вочы, скрытыя за доўгімі вейкамі, лунаюць добražаданнем і дружалюбнасцю. Ён час ад часу непрыкметна паглядвае ў бок дзвярэй, што не на жарты пачынае хваляваць Лёльку.

— Алёша, вы нечым занепакоены?

— Што вы, я цудоўна сябе адчуваю!..

Чуллівае сэрца Лёлькі гаворыць, аднак, другое. Яна пачынае хвалявацца і сядзіць за яго пазіркам. Каб адцягнуць яго ад дзвярэй, яна прапануе танцаваць ля ёлкі, на што ён з радасцю згаджаецца. Лёлька не перастае гаварыць:

— Алёша, вы любіце патанцаваць?

— Я люблю ўсё на зямлі, Лёлька!.. Прыроду люблю: лес, поле, летняй парою, сонца... Ды і самых людзей таксама... Больш за ўсё, аднак, я кахаю музыку, Лёлька!.. — у задуменні адказвае Алёша. Твар яго цяплее, набірае колеру — так бывае заўсёды з чалавекам, калі ён пачынае гаварыць аб любімай справе.

— Кажуць, вы вершы пішаце? Праўда гэта? — узрадавана гаворыць Лёлька бачачы, як ён жыва і ахвотна гаворыць з ёй забыўшыся аб дзвярах. «Гава-

конкурс. На жаль зацікаўленне гэтым конкурсам сярод аднаасобнікаў было не найлепшае, ды і спулдзельні не праявілі вялікай увагі адносна вырошчвання рапаку. Да конкурсу прыступіла ўсяго ледзь 7 спулдзельняў. Найлепшых вынікаў у кантрактацыі рапаку дабіліся спулдзельні ў Макаўцы і Старым Корніне (Гайнаўскі павет) ды ў Вульцы Нурэцкай (Сямяціцкі павет). Пры ацэнцы разглядаліся такія фактары, як: плошча плантацыі, сярэдняя ўраджайнасць і якасць насення. Гэтым спулдзельням прадпрыемства тлушчовага промыслу прызнала грашовыя ўзнагароды. Спулдзельцы з Макаўкі атрымалі 5 тысяч зл., са Старакорніна 4 тысячы зл. і з Зулькі — 3,700 зл.

Заахвочаны добрымі вынікамі супольныя гаспадаркі на Беласточчыне шмат пашырылі плошчу пасеваў азімага рапаку. Для прыкладу: спулдзельня ў Крывой закантрактавала 5 га, Дарожкі 3 га, а Старакорнін і Вулька Нурэцкая — па 1,5 га.

Варта, каб з прыкладу і вопыту спулдзельцаў скарысталі ўсе сяляне. Вырошчванне і кантрактацыя прамысловых сельскагаспадарчых культур заўсёды аплочваюцца хлебаробам. Прамысловыя расліны побач з жывёлагадоўляй з'яўляюцца асноўнымі крыніцамі даходу сялян. Варта тады, каб шырэй зацвілі яны на палях Беласточчыны, варта каб аграномы, праводзячы зараз сельскагаспадарчае абучэнне сялян, растлумачылі ім, як правідлова вырошчваць гэтыя культуры. Зразумела, нельга абмяжоўвацца толькі да цукровых буракоў і рапаку. У артыкуле выступаюць яны як прыклад. Не менш карысныя і іншыя прамысловыя культуры, як: лён, канапля, мак, гарчыца, сланечнік і другія. Пры правідловай апрацоўцы гэтыя расліны будуць сапраўднымі крыніцамі даходу для хлебаробаў.

В. РУДЧЫК

ГРАШОВЫЯ ЎЗНАГАРОДЫ НАЙЛЕПШЫМ

І для школы ў Дзенісках

Ваяводская конкурсная камісія, якая складаецца з прадстаўнікоў Куратарыума, Камэнды харугві ЗГП, Праўлення акругі ЗНП і Ваяводскага аддзела ПКО правяла падлік вынікаў І этапа (верасень, кастрычнік) конкурсу «Шляхам штафеты ашчадных». Паводле даных у І этапе конкурсу прыняло ўдзел 145 школ. На грашовыя ўзнагароды школам і асобам індывідуальным, найбольш заслужаным у папулярызаванні ашчаднасці настаўнікам прызнана было 7.500 зл.

Прыемна нам паведаміць, што дыплом прызнання і грашовую ўзнагароду — 500 зл. атрымаў школьны гурток ПКО пры Пачатковай школе ў Дзенісках (Бельскі павет), апекуном якога з'яўляецца Уладзімір Антанюк. За добрую папулярызацыю ашчаднасці ў сваёй школе Уладзіміру Антанюку камісія прысудзіла асобную грашовую ўзнагароду.

Інфармацыя: Школы і гарцэрскія дружыны, якія не прымалі ўдзелу ў І этапе конкурсу, могуць прыняць удзел у наступных этапах. Падставай ацэны вынікаў з'яўляецца паведамленне, якое кожная школа павінна прысланць у Ваяводскі аддзел ПКО ў Беластоку. вл.

КАБ ТАК УСЮДЫ ЯК У СТРАШАВЕ

працяг са стар. 1

дырэктар. Яны ўжо даўно насіліся з думкаю пабудовы ў Страшаве прыпынку. І ў гэтай справе рабілі ў мінулым нейкія захады.

Праз некалькі дзён з Беластока прышло паведамленне, што просьба Страшаўцаў будзе задаволена. І вось тады па ініцыятыве партыйнай арганізацыі, якая ўзначальваецца Уладзімірам Катом, быў выбраны камітэт пабудовы чыгуначнага прыпынку. У склад яго ўвайшлі самыя актыўныя і аўтарытэтныя людзі Страшава, як: Вінцук Карпюк, Аляксандр Лебядзінскі, настаўнік Мікола Лебядзінскі (як старшыня камітэта) і іншыя.

Праз нейкі час прыехала з Беластока камісія ад чыгуначных улад і падпісала ўмову з камітэтам аб тым, што ён забяспечыць штодзённа рабочых, давоз каменя, жвіру і вады. Іншы будаўляны матэрыял і фахоўцаў забяспечыла дзяржава. Прайшло некалькі дзён, і пачалася будова. Першай масавай работай была звозка каменя. У гэтай працы ўзялі ўдзел амаль усе гаспадары вёскі. Згодна і калектыўна былі выкананы равы пад фундамент.

Надыходзіла лета. А летам рабочая сіла цэніцца на вагу золата. І вось тады апала ў вёсцы актыўнасць грамадскім чынам будаваць прыпынак. Як гаворыць пагаворка «у сям'і не без вырадка». Так і ў Страшаве. Некаторыя гаспадары ўсякімі спосабамі выкручваліся ад працы і сваёй несумленнасцю выклікалі нервознасць у іншых. А жыхары вёсак Белявічы і Грыбаўцы вельмі мала аказвалі дапамогі.

І ў гэты час, дзякуючы настойлівасці членаў партыі, а менавіта УладзіміраКата, Вінцука Карпюка, Міколы Лебядзінскага, братоў Міхася і Лявана Антончыкаў, а таксама беспартыйных Аляксандра Лебядзінскага, Івана Карпюка і многіх іншых, прыпынак за такі кароткі час не быў бы пабудаваны. Гэтыя людзі і сваім прыкладам і сваёй уплывовасцю мабілізавалі да працы аднавяскоўцаў. Прышлося папрацаваць і тым, якія працуюць у Беластоку ці ў іншых мясцовасцях, а ў гэты час былі ў Страшаве. І так, вартасць грамадскага чыну пры будове прыпынку склала суму 120 тысяч злотых. А гэта як на адну невялікую вёску агромны ўклад працы.

І нягледзячы на ўсякія цяжкасці, Страшаўцы за некалькі месяцаў змаглі пабудаваць прыпынак, з якога карыстаюць цяпер не толькі сяляне Белявіч і Грыбаўцаў, але і людзі з Меляшкоў і іншых вёсак. Такая праца не пад сілу многім, нават большым вёскам толькі таму, што не хапае там ініцыятыўнасці і арганізатараў. А наогул, Страшава дружная вёска. І вось гэтая дружнасць і настойлівасць членаў партыі і беспартыйных з'яўляецца вялікай сілай. І дзякуючы ёй, жыхары гэтай вёскі многа чаго дабіліся.

Пасля пабудовы прыпынку Страшаўцы адрамантавалі дарогу, вядучую да прыпынку: грамадскім чынам зрабілі 200 метраў і за фонд грамадскай рады 300 метраў. З ініцыятывы членаў партыі Страшава сарганізавала ў вёсцы малачарню. Штодзённа раніцай цэнтрыфуга адбірае з малака смятану. Худое малако гаспадары забіраюць назад.

У Страшаве няма вясковай крамы. Але яна ўжо хутка будзе, таму што аб ёй гаворраць члены партыі. А калі за справу бяруцца ПЗПР-оўцы, яна заўсёды паспяхова ўладжваецца.

Усім жыхарам вёскі добра помніцца той час, калі будавалася святліца — вясковы дом культуры (гэтак некаторыя ў Страшаве называюць свой культурны цэнтр). Па ініцыятыве членаў ПАРП, якіх у Страшаве налічваецца дванаццаць, арганізаваліся дахадовыя забавы. Такім чынам было сабрана шмат грошай. За іх купілі будынак і прыступілі да пабудовы святліцы грамадскім чынам. **І пабудавалі яе. Зараз ёсць дзе сабрацца малодшым і старэйшым, ёсць дзе сарганізаваць забаву, ёсць дзе выступіць запрошаным самадзейнікам, ёсць дзе высвятляць** кінафільмы.

Трэба мець надзею, што ў далейшым яшчэ больш пашырыцца яе дзейнасць, што Страшаўская святліца будзе прыкладам для іншых святліц і ўсебаковай культурна - асветнай выхаваўчай працы.

Прыкладам можа паслужыць для іншых вёсак і праца Страшаўскага вясковага камітэта фронту народнага адзінства, які ўзначальваецца сакратаром партыйнай арганізацыі Уладзімірам Катом. Камітэт рэгулярна адбывае свае пасяджэнні, на якіх абмяркоўваюцца хвалюючыя справы сялян. А да найбольш хвалюючых спраў на вёсцы адносяцца абавязковыя пастаўкі мяса, збожжа, а таксама аплачванне падаткаў. Не ўсім гэта пад сілу. Вядома, ёсць на гэта прадугледжаныя ільготы. Складаюць заявы да Прэзідыумаў і тыя, каму яны неабходныя і ўсякія камбінатары. Прэзідыум ГРН не знае ўсіх людзей з кожнай вёскі, не знае дакладна іх матэрыяльнага становішча і магчымасцей. Таму гэтыя заявы разглядае вясковы камітэт народнага фронту адзінства.

Вёска Страшава асабліва выдзяляецца не толькі ў грамадзе Гарадок, але і ў цэлым павеце. Яна мае за сабой таксама багатыя рэвалюцыйныя традыцыі. За санацыйнай Польшчы ў Страшаве было шмат членаў Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі і членаў Камуністычнага саюза моладзі. Перад першым маем і ў гадавіну Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі, як бы там не пільнавалі паліцэйскія, а ў Страшаве заўсёды вывешвалі дзе-небудзь на дрэве чырвоны сцяг.

У час нямецкай акупацыі Страшаўцы аказвалі вялікую падтрымку партызанам. Страшава з'яўляецца роднай вёскай Аляксея Карпюка, вядомага на Беласточчыне камандзіра партызанскага атрада, які сваёй выключнай адвагай і ўмелым кіраўніцтвам партызанамі наносіў многа цяжкіх удараў гітлераўцам.

Пасля вызвалення ў Страшаве арганізавалася адна з першых на Беласточчыне арганізацыя ППР. Зараз страшаўская партыйная арганізацыя з'яўляецца ў Беластоцкім ваяводстве адной з лепшых. Адным словам, людзі Страшава ініцыятыўныя, працавітыя і дружныя.

М. ХМЯЛЕЎСКІ

рыць, абавязкова гаварыць!» — цвярдзіць яна сабе. — Інакш, глядзець зноў на дзверы будзе! Чаму на дзверы? — Божа мой! Няўжо ён чакае кагосьці?? — Страшная думка пралятае маланкай і жалезнымі абцугамі хватае за горла. Алёша гаворыць далей.

— Калі тое, што я пішу, можна назваць вершамі — пішу!

— А... для каго пішаце? — Голас Лёлькі, ціхі і глухі, вязне дзесці ў горле.

— Па праўдзе сказаць я і сам не знаю. Пакуль што толькі для сябе; ну, таварышам... — дадае ён, а потым, усміхнуўшыся, прапануе:

— Ды ну іх з вершамі! Чуеце, дзяўчаты пяюць: «Сёння не жду я ўжо нікога, «дзень добры» ты не скажаш мне...»

Ён хвіліну — дзве ціхенька спявае, потым, гледзячы кудысьці ўдаль, пытае:

— Вы любіце гэту песню? Яна — пра разлуку, Лёлька...

Раптам ён схамянуўся, вінавата засмяяўся і дадаў:

— Выбачайце... Плёў я тут усякае... Выбачайце!

Танга кончылася. Лёлька села. Шчокі гарэлі агнём, вочы блішчэлі нескрываемай радасцю... Алёша адышоў на хвілінку. Раптам яна пабляднела, ціха ўскрыкнула і, закрыўшы твар рукамі, хацела устаць, але побач з'явілася Камінская з пытаннем: што здарылася? і яна, як прыкаваная, сядзела на месцы.

«Ага, зразумела-а-а!» працягла выцiснула нечакана Камінская. Лёлька падняла вочы. Ішоў Алёша. Не адзін. Побач з ім ішла Мірка... Вось каго ён чакаў! «Божа, што рабіць? Што рабіць?» — пыталася ў сябе Лёлька. Сэрца стукала, гудзела, быццам рвалася з грудзей. «Уцячы, уцячы! Куды-небудзь!...» Яна шмыгнула тут жа за ёлку, перакрунулася падаючы на кагосьці і, узарваўшыся стралой, кінулася да дзвярэй. Здзіўленыя яе паводзінамі дзяўчаты стараліся даведацца аб чым-небудзь — дарэмна! Яна, хваціўшы паліто, бегла плачучы па лесвіцы ўніз. А аркестр іграў «Марыну», яе любімы танец. Лёлька нічога не чула.

* * *

Каця дагнала яе дома.

— Ну што ты, дурненькая! Ну чаго ж гэта ты? — Супакойвала яна сястру. Лёлька не пераставала плакаць. — Ну, што здарылася? Лёлька? — хвалявалася Каця.

— Сляпым няма шчасця, няма! — крыкнула раптам Лёлька.

— Кінь глупства малоць! Адумайся, што ты гаворыш! — выціраючы твар Лёлькі, гаварыла Каця. — Ну, хопіць жа, перастань...

Плач сціх. Праз некалькі хвілін Лёлька адазвалася зноў:

— Яму нехта сказаў... Ты ж сама гаварыла — ён не любіць акуляраў...

— Кінь ты! — перабіла яе Каця. — Што значаць акуляры, калі чалавек любіць? На жаль, Лёлька, яму мілей другая. Ну што тут акуляры?...

— Ах, многа ты знаеш! Ён за прыгожы...

— Ён, — перабіла сястру Каця — перш за ўсё разумны і культурны, Лёлька!

— Культура, нават «выбачайце!» не сказаў... — горка гаварыла Лёлька.

— Справа выпадку. Ды потым — ты ж уцякла... Я ж бачыла: ён стаяў здзіўлена гледзячы...

— Акуляры, толькі акуляры! — Лёлька ўхапілася зноў за сваё. — Ці ж магла я стаяць побач з ім?

— Не рабі з мухі слана!

— Так, акуляры і мае сінія вочы! Ён не любіць сініх вачэй! Ён сам гаварыў!...

— Дурната адна! Ён не мог гэткага сказаць!

— І ўсё-такі, ён сказаў!

— Не паверу! Ён добра выхаваны...

— І ўсё-такі!

— Ну, тады нейк выпадкова... — не верачы сястры прагаварыла Каця.

— Але гэты выпадак тычыцца мяне! Табе ж, як відаць, напляваць! Ты ўсё бароніш яго! «Добра выхаваны!», «Разумны, культурны!»... Хто ён табе? Хто?... — крычала, вымахваючы рукамі, Лёлька.

— Не дзяры горла, можна і цішэй, — спакойна адказала Каця. — Хочаш ведаць: таварыш па рабоце...

— Таварыш па рабоце, у якім ты па вушы закахана! — злосна крычала Лёлька.

— Ну і што? Ён жа кахае не мяне, і не цябе. Кахае Мірку. Даўным - даўно... І я гэта знаю і, як бачыш, не раблю з гэтага трагедыі. Што тут плач?... — абнімаючы сястру, ласкава гаворыць Каця.

— Божа мой! Што дзяўчаты скажуць! Гэта ж на ўсё жыццё! Пакінуў сярод залы, як дурную... — утуліўшыся ў грудзі Каці, галасіла Лёлька.

— Ты ж сама знаеш, што гаворыш няпраўду. Не ён пакінуў...

— Не барані мне яго! — крыкнула зноў Лёлька і раптам заявіла ціха і станоўча: — Я ніколі ў жыцці не буду насіць акуляраў!

— Лёлік, нельга табе без іх! — угаварвала Каця.

— Старой дзевай ты аставацца можаш!

— Людзей у акулярах таксама кахаюць.

— Хто? Хіба акулярнікі? Шчыра дзякую! Выходзь замуж і адкрывай лаўку: «Оптыка»! Неон будзе свяціць!.. Усю ноч будзе свяціць! Рознакаляровы! Зялёны, чырвоны, сіні, жоўты!!! — і яна горка і галасна заплакала. І зусім не таму, што яна заўтра наложыць акуляры. Яна знала сама гэта. Яна плакала таму, што яе перамаглі, яе перамагла другая дзяўчына. А гэта ўжо — катастрофа! Такое жыццё...

С. РАМАНЬЧУК

Жанчына – міністр, жанчына – міліцыянер

Многа дзіўных і цудоўных рэчаў дзеецца на 6-мільённай Кубе. Возьмем, напрыклад, жанчын Кубы, — стройных прыгажунь. Іх роля ў палітычным і грамадскім жыцці краіны аграмадная. Куба з'яўляецца бадай адзінай краінай у свеце, дзе на працягу так кароткага часу запанавала поўнае раўнапраўе паміж мужчынамі і жанчынамі і гэта не толькі ў параграфах дзяржаўных пастаноў, але і ў псіхіцы ўсіх кубінцаў.

Заслуга кубінскіх жанчын у заваяванні свабоды сваёй краіны вялікая. Менавіта ад гэтых цяжкіх і гарачых год кубінскай рэвалюцыі і пачынаецца слава і значэнне кубінскай жанчыны як раўнапраўнага, раўнавартаснага грамадзяніна. Дзяўчаты змагаліся ў атрадах рэгулярнага войска Фідэля Кастра. Расказваюць, як у час ваенных дзеянняў на Кубе, да Фідэля Кастра ў гарах С'ера Маэстра прыйшлі дзяўчаты і дамагаліся даць ім зброю. Правадыр адмаўляўся, але ўрэшце, пад грозным ціскам адважных амазонак уступіў і паслаў іх адразу на адзін з найбольш цяжкіх адрэзкаў фронту. Дзяўчаты здалі на выдатна ваенны экзамен — адбілі атакі баціставу і ў час уласнай атакі здабылі зброю і палонных. Гэтак выглядаў пачатак. А потым прышла перамога і ліквідацыя кантррэвалюцыйных бандаў. І тут былі жанчыны. А цяпер ёсць жанчыны — міліцыянеры, якія нясуць сваю ганаровую службу.

Карэспандэнт «Дookoла свята» піша ў адной са сваіх карэспандэнцый з Кубы, як аднойчы з выпадку дзяржаўнай урачыстасці спаткаліся пры супольным стале жанчыны: міністр грамадскай апекі, бурмістр Сант'яга, дырэктар нацыянальнага інстытута ашчаднасці і будаўніцтва, старшыня арганізацыі і культурнага супрацоўніцтва з заграніцай.

Факт, што жанчыны на Кубе займаюць зараз міністэрскія пасады, гэта не адзінае дасягненне кубінак. Іншае дасягненне, гэта «Аперацыя сям'я», якая праводзіцца на Кубе.

Паводле спісу насельніцтва з 1953 года на агульны лік 6 мільёнаў жыхароў Кубы было 347.158 мужчын і 387.251 жанчын, якія жылі з сабой у саюзах незалегалізаваных «на веру». Прычына — перад усім матэрыяльныя ўмовы, страшэнная беднасць вёскі, якія не давалі падстаў закладаць трывалыя сямейныя саюзы. Свабодны саюз накладаў меншыя абавязкі і людзі прымалі такія з'явы як натуральныя, а з асуджаючым голасам духавенства і касцёла кубінцы, асабліва на вёсцы, лічацца вельмі мала.

З пададзеных лікаў вынікае, што больш было нелегальных жонак чым такіх жа мужоў. Абазначае гэта, што на Кубе было каля 40.000 палігамічных саюзаў (калі адзін муж мае некалькі жочак). Найгоршай ва ўсім гэтым была аднак доля дзяцей без бацькоў і маці і лёс пакінутых жанчын, якіх, як незалегалізаваных, не бараніла права.

Фідэль Кастра сказаў аднойчы «Няма нічога важнейшага, як дзіця». І гэта сталася кіруючым лозунгам Рэвалюцыі. У імя інтарэсаў дзіцяці выдана дэкрэт 797 паводле якога сталіся правамоцнымі ўсе фактычныя сямейныя саюзы. Аднаго толькі 27 жніўня 1960 года адбылося 5000 такіх арыгінальных шлюбаў паміж людзьмі, якія часам дзесяткі год жылі з сабой. З таго часу супругаў абавязваюць нармальныя правы, прынятыя ва ўсім свеце. Дзецям загарантавана бацьку і маці, усім жанчынам трывалых мужоў, а па крайняй меры — матэрыяльныя паслядоўнасці нявернасці.

вл.

МАК—ОПІУМ

Малая пілюля пракладвае дарогу ў Харошчу

Наркаманія ў нас не выступае як з'ява грамадская (калі не лічыць наркаманіяй алкагалізму, папяросаў). Барацьба з нелегальным перакіданнем наркотыкаў праз граніцу (опіум, марыгуана) вельмі вострая.

Але лекары падымаюць трывогу; у нас выступае т. зв. малая наркаманія. Рознага гатунку супрацьболевыя пілюлі (з крыжыкамі і без крыжыкаў) можна купіць у кожным кіёску, без рэцэпта. І людзі купляюць. **Забаліць галава — то не выйдзе такі на свежае паветра, не падыхае глыбока чыстым паветрам, а з'ядае адну, дзве або тры пілюлі з крыжыкам і лезе на печ або пад пярыну. Галава ўспакойваецца... так, але хутка зноў дамагаецца пілюлі і г. д. Забаліц жывот — не падумае такі, каб на абед не напхацца тушанай капусты, а пілюляй успакойвае боль.** Аб тым, што такія ўспакойванні белай пілюляй даюць у выніку, цяпер гаварыць не буду. Мо' калі іншым разам. У кожным выпадку лекары заламваюць рукі: людзі апомніцеся — белая пілюля выклікае прызвычаенне, робіць з вас наркаманаў, а гэта вельмі небяспечна. Пакуль не позна — кіньце пілюлькі, якія могуць завесці вас у псіхіятрычныя бальніцы.

Вось мак — смачны, сіні. Многія ведаюць, што дзіця будзе добра спаць, калі даць яму пассаць маку з цукрам. Дзеці любяць гэта. Ахвотна ссуць, увогуле дзеці любяць мак. **А мак мае ў сабе грозны опіум, які ў далікатным дзіцячым арганізме робіць шкоды непапраўныя. Дзіця, якое ссала ці з'ела многа маку вырасце на тупога, недаразвітага чалавека. Таму дзіцячы лекар перасцерагае: мацеры, поміце, што з макам спячы і з'есці булку можна толькі раз у год, на найбольшае свята.**

вл.

Усякая ўсячына

■ У амерыканскім стане Тэннэсэ дзесяцігадовая негрыцянка Даларэс Шміт вышла замуж за васемнаццацігадовага негра і спадзяецца дзіцяці.

■ Уласнікі вінных прадпрыемстваў і іншых алкагольных напіткаў у Ізраіле маюць агромныя клопаты з продажам сваіх тавараў. Аказваецца, што гэтая краіна найменш спажывае алкаголю. На аднаго кансумента ў год выпадае толькі 4 літры віна і менш як паўлітра іншых алкагольных напіткаў. Апошнім часам вядзецца там кампанію з мэтай заахвочвання людзей да спажывання большай колькасці віна.

Дарагое Сэрцайка! Падкажы, як паступіць, з кім дружыць. Ёсць у мяне двух хлапцоў: Валодзя са сваёй вёскі і Сярожа з суседняй.

Валодзі няпоўных 18 год. (Мне няпоўных 19). Ён мае матацыкл, гармонь і з'яўляецца музыкантам. З ім я ўжо дружу 4 гады. Валодзя часценька да нас прыходзіць і часам просіць, каб я на яго чакала, пакуль ён не будзе мець паўнапраўных год.

— Выходзь за мяне замуж, я буду іграць, а ты будзеш слухаць, — так мяне ўгаварвае Валодзя. У яго хаце толькі бацькі. Як гавораць людзі, яго маці таксама хоча, каб я была іх нявесткаю.

Але як гаворыць пагаворка «любоў не картошка». Ужо будзе незадоўга год, як я знаюся з Сярожам, які вельмі прыгожы, і мне больш падабаецца ад Валодзі. Толькі ёсць чуткі, што Сярожа ездзіць яшчэ да чатырох іншых дзяўчат.

Як я была ў суседняй вёсцы на вяселлі, дык з Валодзем ні разу не танцавала, а з Сярожам прагуляла цэлы вечар. Сярожа прывёў мяне на вяселле і раз пацалаваў.

Дарагое Сэрцайка, які мацней кахае, ці той што цалуе, ці той што не цалуе?

Ніна
Гайнаўскі павет

Нягледзячы на тое, што Валодзя вельмі малады, з яго добры кандыдат на мужа. Праўда, ён нясмелы, але гэта не бяда. На пацалункі хопіць часу. А прыгажосць у сямейным жыцці не адыгрывае вялікай ролі. Галоўнае, глыбокая пашана аднаго да другога.

Сярожа больш свабодны ў паводзінах з дзяўчатамі, смялейшы і таму больш хуткі да пацалункаў.

Варта праверыць, ці сапраўды Сярожа аж чатыром дзяўчатам, а табе пятай гаворыць пра каханне і раскідаецца пацалункамі. Калі так, дык ён несур'ёзны чалавек, і таму нявapта парываць з Валодзем.

СЭРЦАЙКА

Карысна ведаць

● Яйкі гусей і качак часта ўтрымліваюць шкодныя для чалавека мікробы, таму іх трэба варыць на працягу 10—15 хвілін. Можна іх класці ў мучныя вырабы, але нельга з гусіных і качыных яек гатаваць яешню, амлет, запяканку, крэмы, марожанае.

● Казінае малако вельмі карыснае для дзяцей, але ўжываць яго трэба ў кіпячоным выглядзе, бо козы часта хварэюць на бруцэлёз.

● Пасыпце мяса перад тым, як смажыць, цукровай пудрай, і на ім утворыцца смачная падсмажаная скарынка.

● Вельмі каштоўным харчовым прадуктам з'яўляюцца яйкі. Яны маюць у сабе кальцый, фосфар, жалеза, шмат вітамінаў А і Д, што неабходна для дзіцячага арганізма. У склад жаўтка, які цалкам засвойваецца, уваходзіць лецыцін, неабходны для жыўлення нервовай і мазгавой тканкі. Дзецям трэба даваць на дзень 1—2 яйкі, але частку з іх — у ежы.

Навіны тэхнікі

Імпульсіўны вадаём

Імпульсіўны вадаём — адна з сібірскіх навінак у галіне механізацыі дабычы вугалю гідраўлічным спосабам. Гэта «пушка» зроблена для выкарыстання на адкрытых распрацоўках у шахтах.

Вадаём выкідае струю пад ціскам у 1000 атмасфер.

Замарожванне прадуктаў харчавання вадкім азотам

Для замарожвання прадуктаў харчавання выкарыстоўваецца вадкі азот. Іголка з дзіркай, праз якую праходзіць вадкі азот, укладваецца ў свежы прадукт. Вадкі азот фільтруецца праз матэрыял і выпароўвае. У выніку гэтага атрымоўваецца газападобны азот, які выціскае ўсё паветра з герметычнага кантэйнера, пасля чаго кантэйнер з замарожаным прадуктам герматызуецца.

Замарожаныя такім спосабам прадукты былі адпраўлены з Нью-Йорка ў Японію і Цэйлон і прыбылі туды праз шэсць тыдняў пасля замарожання (ЗША).

Усякая ўсячына

2730 кіламетраў у гадзіну

■ Лётчык Аляксандр Федотаў устанавіў абсалютны сусветны рэкорд хуткасці палёту на 100 км вакол замкнутага маршруту. На савецкім самалёце «Е—166» Аляксандр Федотаў развіў сярэднюю хуткасць 2385 кіламетраў у гадзіну. На аддзельных участках маршруту «Е—166» ляцеў з хуткасцю 2730 кіламетраў у гадзіну, што значна перавышае дасягненні лётчыкаў іншых краін у прыватнасці амерыканскага пілота Д. Дэвіса які больш года таму назад праляцеў гэты ж маршрут з хуткасцю 2237 кіламетраў у гадзіну.

■ 20 працэнтаў даследвальных залежаў нафты на свеце знаходзіцца на тэрыторыі Кувэйту. Прадукцыя нафты ў гэтай невялікай краіне займае чацвёртае месца на свеце, уступаючы толькі Злучаным Штатам Амерыкі, Савецкаму Саюзу і Венесуэле.

■ Чатырнаццацігадовая негрыцянка Даларэс Пулард з Новага Арлеану напэўна з'яўляецца найвышэйшай жанчынай свету: рост яе 2 метры і 48 см, і яна далей яшчэ расце.

З ВЁСКІ ЛАСІНКА

У канцы вёскі Ласінка знаходзіцца пачатковая школа. У школу ходзяць дзеці з сямі вёсак. Дзяцей у школе налічваецца 118 чалавек. Апеку над імі вядуць пяць настаўнікаў: Сяргей Бароўскі, Крыстына Бароўская, Янка Раманюк, Міхаіл Лясота і Гэлена Валкавыцка. У школе ёсць драматычны і харавы гурткі. Таксама арганізуюцца вечаровыя курсы, на якіх моладзь закончыць сем класаў. Арганізатарам з'яўляецца кіраўнік школы Сяргей Бароўскі.

Ян Керсноўскі
Ласінка

Неўзабаве новая крама

Крама ў Альхоўцы (Гайнаўскі павет) знаходзіцца ў хаце Язэпа Янкоўскага. Ад жыхароў вёскі часта можна пачуць перакананні на цеснату і непарадкі ў краме. Але гэта хутка застанецца толькі ўспамінам. Зараз у Альхоўцы будуецца новая, прасторная крама. Будуе яе Паваятовае праўленне грамадскіх кааператываў з Гайнаўкі. Кіраўніком будовы з'яўляецца Богдан Трэблінскі. Новая крама будзе мець некалькі аддзелаў і склад. Неўзабаве сяляне Альхоўкі будуць мець новую краму.

Юрка Скепка
Альхоўка

Добры пачатак

Многа ёсць чытачоў «Нівы», а некаторыя з іх пішуць у рэдакцыю аб сваёй працы, аб добрых і дрэнных паступках людзей сваёй вёскі, аб працы сваіх гурткоў. І я рашыў напісаць аб арганізацыі гуртка БГКТ у нашай вёсцы.

У нас раней быў гурток БГКТ, але ён існаваў толькі на паперы. Цяпер у гурток уступілі амаль усе вучні (СПР). Гурток сапраўды пачынае дзейнічаць. У гэтым годзе рыхтуем пастаноўкі п. з. «Бярозка» і «Суд». Я думаю, што гэта добры пачатак новаутворанага гуртка БГКТ у вёсцы Рыбалы.

Жэня Федарук
Рыбалы

ЧАМУ Ў ДУБІНСКАЙ ШКОЛЕ МЕРЗНУЦЬ ДЗЕЦІ

Працаўнікі ГРН у Дубінах, Гайнаўскага павета, мабыць зусім не спадзяваліся зімы ў канцы мінулага года. Ад кіраўнікоў школы, які неадночы патрабаваў, каб забяспечыць школу ў дровы, яны адмахваліся рукамі, як ад назойлівай мухі. У рэзультаце ўжо ў пачатку снежня ў Дубінскай школе не было ніводнага паленца дроў. Маразы прыціснулі, і дзеці мерзлі. Некаторых трэба было аграваць у суседскіх хатах. Дзе ж тады да навукі? Не ў галаве ж яна, калі пад носам сасулька замярзае. Але ў прэзідыум ГРН цяпло. Ці ж гэта справядліва? (вб)

ВЕСТКІ З НАВІН

У Гайнаўскім павеце знаходзіцца невялікая вёсачка, якая завецца Навіны. Непадалёк яе знаходзіцца маленькі лясок. Побач праходзіць шаша, якая злучае Бельск з Нарвай. 7 кіламетраў ад нашай вёскі плыве рака Нараў. У Навінах жыве 15 гаспадароў. У час другой сусветнай вайны яна была вельмі знішчана, а сёння пачынае адбудоўвацца, ужо будуецца два мураваныя дамы. У 1962 годзе будуць класці маставую.

Мікалай Якімюк
Навіны

„НІВА"

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1.
Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.
Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.
Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46, Nr konta PKO 1-6-100024.
Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $ w Europie, 5 $ — w USA.
Nakład 5 000. Błtk F3

„РАМЭО, ЖУЛЬЕТА І ЦЕМРА"

Чэхаславацкі фільм. Гэта кінокарціна, як указвае рэжысёр Юрый Вайс, у нейкай ступені абаснавана на сапраўдных падзеях. Яна паказвае патрасаючае, трагічнае каханне маладой прыгожай яўрэйкі і чэха. Але галоўнай праблемай фільма з'яўляецца безвыхаднае становішча яўрэяў у час гітлераўскай акупацыі і зверскія здзекі фашыстаў над людзьмі, якіх яны абазначылі шасціроржнымі жоўтымі зоркамі. Фільм гэты заваяваў ужо сусветную славу.

На здымку: артыстка Дана Смутна, якая выконвае ролю маладой яўрэйкі — галоўнай гераіні фільма.

АНКЕТА

для ўдзелу ў конкурсе — «Чытаем кніжкі на беларускай мове».

Імя і прозвішча ______________________

Год нараджэння ______________________

Адрас ______________________

Адукацыя ______________________

Прафесія ______________________

Загалоўкі прачытаных кніжак і прозвішчы аўтараў: (даць нумар узятай з бібліятэкі кніжкі).

1. ______________________
2. ______________________
3. ______________________
4. ______________________
5. ______________________
6. ______________________
7. ______________________
8. ______________________
9. ______________________
10. ______________________

Заўвага. Калі удзельнік купіць кніжку ў кнігарні, просім далучыць да анкеты чэк (парагон), калі узяў у бібліятэцы — трэба ўпісаць нумар кніжкі, пад якім яна знаходзіцца ў бібліятэцы (напісаць побач загалоўка).

КІНО

Праграма
ад 15 да 21.I.1962 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Wiatr ucichł nad ranem" (jugosłowiański) 16—18. I. „Szybsza od wiatru" (radz.) 19—21. I.

Кляшчэлі
„Bunt kapitana" (czeski) 16—18. I. „Sprawa trzynastu" (radz.) 19—21. I.

Навасады
„Korsarze Pacyfiku" część I (radz.) 20—21. I.

Нарва
„Miłość należy cenić" (radz.) 17—21. I.

Нараўка
„Wyzwanie" (włoski) 17—21. I.

Чаромуха
„Milczące ślady" (polski) 16—18. I. „Drugi człowiek" (polski) 19—21. I.

Чыжы
„Ludzie z pociągu" (polski) 17—21. I.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Gorączka w El Pao" (franc.) 17—21. I.

Браньск
„Na tropie przemytników" (duński) 16—18. I. „Droga na Zachód" (polski) 19—21. I.

Гродзіск
„Miasto bez wody" (radz.) 20—21. I.

Орля
„W masce i bez maski" (japoński) 17—21. I.

Райск
„Ucieczka przed cieniem" (czeski) 17—21. I.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Romeo, Julia i ciemność" (czeski) 16—18. I. „Drugi człowiek" (polski) 19—21. I.

Міхалова
„Expo 58" (radz.) 16—18. I. „Pięć łusek" (NRD) 19—21. I.

Супрасль
„Perła" (meksykański) 16—18. I. „Żegnajcie gołębie" (radz.) 19—21. I.

Чорна Весь
„Na tropie przemytników" (duński) 16—18. I. „Portier z Lazurowego Wybrzeża" (francuski) 19—21. I.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Perła" (meksykański) 16—18. I. „Biały szejk" (włoski) 19—21. I.

Мілейчыцы
„Skrzynki na start" (angielski) 16—18. I. „Odwiedziny prezydenta" (polski) 19—21. I.

Нурэц
„Legenda o lodowatym sercu" (radz.) 16—18. I. „O moim przyjacielu" (radz.) 19—21. I.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Mein Kampf" (szwedzki) 16—18. I. „Życie przeszło obok" (radz.) 19—21. I.

Сухаволя
„W środku nocy" (USA) 16—18. I. „Sprawa trzynastu" (radz.) 19—21. I.

Шудзялава
„Czas przeszły" (polski) 17—21. I.

Янаў
„Salwa o świcie" (radz.) 16—18. I. „Wzgórze 905" (jugosł.) 19—21. I.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Przez zieloną granicę" (czeski) 20—21. I.

Новы Двор
„Ucieczka przed cieniem" (czeski) 20—21. I.

Ружаны Сток
„Żywi bohaterowie" (radz.) 20—21. I.

(Працяг са стар. 2)

«Дарагі Яне, не паспеў ты паехаць, як мы атрымалі загад разам з саюзнікамі атакаваць лес. Сконччылася гэта, як звычайна нашай бліскучай перамогай. Разумееш? Але чацвёра нашых хлапцоў, з нававбранцаў, загінулі за Бога і народ. Ты нават не ўяўляеш, як нам не хапае цябе. Стары вельмі нервуецца і спадзяецца толькі на тваё слова. Каб ты быў з намі, не было б гэтых непатрэбных ахвяр. Усе афіцэры атрымалі загад шукаць Рэпкіна. Быў у нас маёр Гірнер, шкадаваў, што не застаў цябе. Налепка, кажа, ужо даўно б напаў на след Рэпкіна».

Налепка засмяяўся і чытаў далей:

«Партызаны зрабілі нам нечаканы сюрпрыз. Старшы лейтэнант Вольф узляцеў у паветра разам са сваім ложкам. У калідоры ў яго знайшлі лістоўку, у ёй па-нямецку было напісана: «Прывітанне, Рэпкін». Пачаліся шалёныя пошукі. Падазравалі і Ежы Чамбала, але, на шчасце, ён быў тады ў Ельску. Яны ўпэўнены, што Рэпкін — гэта нехта з нашых афіцэраў, якія на той час былі тут. Вельмі добра, што не было цябе».

Налепка правёў рукой па валасах і ўсміхнуўся. Малайцы партызаны. Цяпер яго не будуць падазраваць. Толькі шкада тых чатырох хлапцоў, не дагледзеў Паўлік.

На другой старонцы Паўлік пісаў:

«Ледзь было не забыўся. Ходзяць чуткі, што нас збіраюцца перавесці ў Ельск. Лескаван збіраецца ў адпачынак, праз яго і перасылаем табе ліст. Такім чынам, мы можам тое-сёе напісаць табе. Двое нашых уцяклі да партызан. Амаль усе чакаюць цябе. Зайздрошчу, што ты дома. Калі паспееш, зайдзі да нашых. Пагаворы з імі».

Пад подпісам была заўвага:

«Яшчэ адна навіна. Каб не трапіць у бяду, карыстайся нашым метадам. Разумееш?»

Налепка нахмурыўся. Пра які метад піша Паўлік. Як гэта разумець? Ён доўга думаў, успамінаў усё іх супольнае жыццё.

— Куды лезеш, чарцяка, — пачуў ён звонку бацькаў голас.

Гэта стары Налепка выганяў Рыжулю папіць вады, цягнучы яе за вяроўку, зачэпленую за рогі.

Налепка раптам стукнуў сябе па галаве і голасна засмяяўся. Успомніў, што ў Оўручы Паўлік пад данясеннямі, якія ён пасылаў Налепку, дапісваў некалькі радкоў малаком. Запаліўшы свечку, ён правёў паперу над яе полымем, і ў канцы пісьма з'явіліся рудаватыя словы. Стаіўшы дыханне, ён глытаў радкі:

«Прывітанне табе ад Тані. Яна спадзяецца, што вы хутка сустрэнецеся. Аўчарка паказала, што яна была ў пакоі Вольфа. Пачуўшы пра гэта, мы адвялі яе да партызан. Учора ў аколіцу прыйшлі дазоры вялікіх партызанскіх злучэнняў Каўпака і Сабурава. Наста мне сказала».

Паціху, нібы цень, увайшла да яго маці. Пачуўшы, як зарыпела падлога, Налепка павярнуўся, з калі ўбачыў усхваляваны твар маці, усміхнуўся і сказаў:

— Бачыце, — Налепка паказаў маці на рудаватыя радкі пісьма, — калі пісьмо напісана малаком, дык трэба яго падагрэць, каб напісанае выступіла на паперу.

І хоць маці ведала з яго пісьмаў, што ён змагаецца супроць немцаў, пачуўшы пра сакрэты, яна вельмі ўстрывожылася. Агарнуў яе страх за сына, вялікі мацярынскі страх.

Налепка спакойна курыў сваю люльку, і спакой, што ляжаў на яго твары, паступова перайшоў да маці. Яна цешыла сябе думкай, што Ян усё добра абдумаў. Ёй здалося, што кнігі, праз якія ён змоладу папсаваў сабе зрок, крыху ахаладжваюць яго гарачы характар.

— Толькі будзь асцярожны, сын мой, — сказала яна, паклаўшы на яго руку. — І як-небудзь спыніце гэтую вайну.

— Спынім, мама, — адказаў Налепка, а думкі яго былі ўжо на фронце, з сябрамі.

На шафе ляжаў стосік кніжак. Гэта былі пераважна падручнікі, якія пасля яго перайшлі братам. Ён устаў і выцягнуў геаграфічны атлас. Захацелася пагледзець на карце на тыя мясціны, дзе знаходзіцца 101-шы полк, але выпадкова адгарнуў старонку з картай Чэхаславакіі. Налепка паклаў яе на калені і завостраным алоўкам зрабіў некалькі кружкоў у гарах, непадалёк ад дарог і чыгункі. І чым больш кружкоў ён ставіў на карце, тым мацней дыміла яго люлька.

(Працяг за тыдзень)

78 79 80

АДКАЗЫ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ЧЫТАЧАМ

Калі ў рэдакцыйныя дзверы прасоўваецца тоўстая сумка пісьманосца, мяне ахапляе хваляванне.

Хваляванне не ад колькасці лістаў штодзённа прысыланых у рэдакцыю, але ад разнароднасці тэм, якімі нафаршыраваны сінія канверты. Сёння дазволю сабе прыадчыніць папку карэспандэнцыі і адказаць пішучым да нас.

Чытач К. скардзіцца: маю вострыя рэўматызм. Вымушан часта звяртацца да лекараў. Як дабіцца прыёму ў лекара без чаргі?

Адказваю: вельмі проста. Трэба «падляцець» пад машыну і карэтка хуткай дапамогі адвязе вас да лекара без чаргі.

Чытачка Ю. пытае: што рабіць, калі мужу не падабаецца абед падрыхтаваны мною?

Адказваю: пашліце мужа ў сталовую гэзса. Пасля гэтага муж будзе есці ў хаце ўсё, што пападзе.

Вучань Н. цікавіцца: ці можна, не вывучаючы ўрокаў, атрымоўваць у школе пяцёркі, і як гэта зрабіць?

Адказваю: можна, калі ваш бацька з'яўляецца дырэктарам школы і махнуў рукой на вашае выхаванне.

Падпісчык П. піша: зрабіў я гадавую падпіску на часопіс. Але часта атрымоўваю яго са спазненнем. Што зрабіць, каб часопіс атрымоўваць тэрмінова?

Адказваю: вазьміце талерку квашанай капусты, паўкілаграма каўбасы і сто грам ў гарэлкі. Угасціце гэтым пісьманосца, і няхай мяне заядзяць ракі, калі не будзеце атрымоўваць часопіса акуратна.

Чытачка Б. пытае: як разбудзіць сумленне ў мужа?

Адказваю: навошта будзіць? Няхай муж спіць сабе з заснуўшым сумленнем, як найдаўжэй.

Чытач Е. піша: я з сябрам знайшоў партфель поўны грошай. Ці варта знаходку падзяліць па палову?

Адказваю: навошта партфель разрываць на дзве часткі. Аддайце сябру партфель, а грошы пакіньце сабе.

Падпісчыца З. пытае: як адвучыць чалавека піць?

Адказваю: супроць прыроды не пойдзеш! Чалавек створаны так, што абавязаны піць тое, чаго не можа грызці.

Чытач Ю. пытае: ці можна на нашых дарогах ліквідаваць аўтамабільныя катастрофы?

Адказваю: безнадзейная справа. У Англіі прабуюць ездзіць з левага боку дарогі, але гэта таксама не памагае.

Падпісчык Я. піша: пасля смерці цесця засталося 6 гектараў зямлі. Але не можам яе з цёшчай падзяліць. Ці можна цёшчу забіць падушкай?

Адказваю: можна, калі ў падушку паложыце прас.

Дзядзька Лявонь

Без слоў.

АДКРЫТЫ ЛІСТ ЯШУ БУРШУ

З вёскі шлю пісульку гэту
У Ніву, моднаму паэту,
Гэта значыць, Буршу Яшы.
Ведай, Яша, думкі нашы.
Ну, мастак ты адмысловы,
Творчы дух усвоіў новы,
Але вершы твае, Яша,
Галава не скеміць наша.
Каб іх крыху зразумець,
Веды твае трэба мець:
Толькі ведае тварэц,
У чым — пачатак, у чым — канец.
Рытм і рыфма «бугі» скача,
Хто чытае, ледзь не плача.
Чыста гора, бяда наша
Сцяміць, што напішаш, Яша.
Унёс бы я праект у Ніву
Вершы Яшы здаць архіву,
Але ці патомкі нашы
Расшыфруюць вершы Яшы?

Міхась Красоўскі
Малынка

САМААБСЛУГОЎВАННЕ

КАРЦІНКА І ПАПЯРОСКА

— Добры дзень, куме!
— Добры дзень.
— Дзе ты быў?
— На кірмашы.
— Што купіў?
— Карцінку.
— А ну пакажы.
— Не хачу развіваць, рукі замерзлі.
— Ну, калі так, вымай папяроску, пакурым!
— Давай!

Коля Ільвішук
Кленікі

УМЕЕ

— Ці твая жонка ўмее варыць?
— Умее, толькі я таго, што яна наварыць, есці не ўмею.

Ягіня Місюк
Яцэвічы

ГАНДЛЯР

Адзін чалавек, каб на кірмашы не марнаваць дарма часу, пастанавіў гандлянуць. Купіў ён двое замораных парасят і паспрабаваў іх прадаць даражэй. Але купца не было. Прамерзшы да косточкі, «гандляр» прадаў парасяты таму ж самаму гаспадару, але за паўцаны.

Аляксандр Бірылка
Васількова

КЛЯМКА

У адным доме клямка ў дзвярах была замацавана пры самай зямлі.

— Чаму ў вас так нізка клямка? — запытаў у гаспадыні прахожы.

— Гэта дзеля мужа. Ён жа заўсёды вечарам вяртаецца ракам да дому, — адказала гаспадыня.

Янка Цялушэцкі
Новае Ляўкова

ПАРАЎ

— Парайце мне, што рабіць? — пытае чалавек лекара. — Уночы, калі пачынаю храпці, дык адразу прасынаюся.

— Перайдзіце тады ў другі пакой, — адказаў лекар.

Оля Сэвэрын
Мастаўляны

ЗАРАБІЎ

Нездарма на Захадзе рэжым Франка прызнана паўнапраўна - дэмакратычным. Заходнія прыяцелі называюць нават Іспанію... антыгітлероўскай дзяржавай. Урад іспанскага дыктатара ўмеў выкарыстаць гэта. Ён патрабаваў адшкадавання за рэпубліканцаў, якія пасля заканчэння рэвалюцыі ўцяклі ў Францыю, а пасля трапілі там у рукі немцаў і загінулі ў фашысцкіх канцэнтрацыйных лагерах.

Ці гэта сумны жарт? Для Франка, не. Ён атрымаў грошы і нікому не хоча іх вярнуць. Параўноўваць Франка да біблійнага Іуды сапраўды было б крыўдным для апошняга.

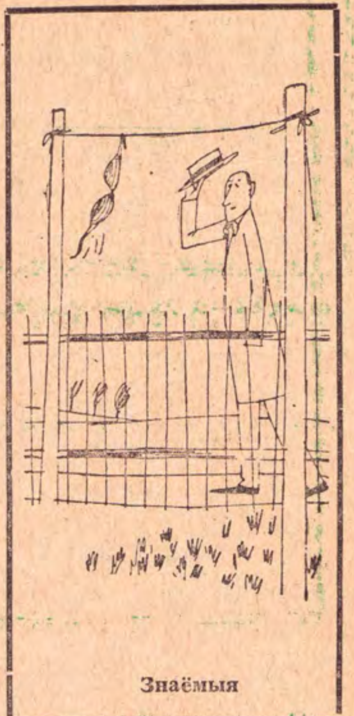

Знаёмыя

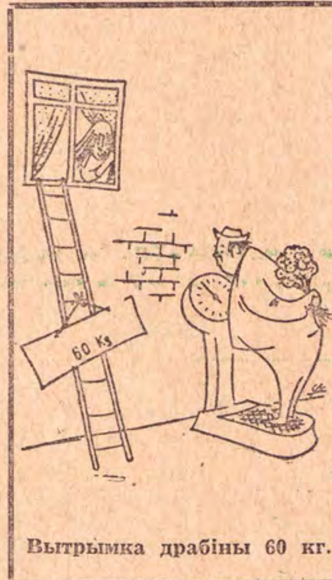

Вытрымка драбіны 60 кг.

НАВАТ СЯРОД ЛЮДАЕДАЎ

Не толькі ў нас жонкі спраўджаюць мужаў, якія вяртаюцца дамоў пад «газам».

Жонка аднаго людаеда доўга чакала на мужа з абедам. Калі ён вярнуўся і, беручыся за абед, пахіснуўся, жонка падазрона ўскрыкнула:

— хухні!

— Зноў некага з'еў з Польшчы, — сказала яна, панюхаўшы.

Ці ёсць яшчэ нейкі працўнік боксу?

Homo sapiens

(разумны чалавек)

✲ Чалавек не бывае ніколі так шчаслівы, ні так нешчаслівы, як яму здаецца.

✲ Людзі так прызвычаены іграць камедыю перад другімі, што потым іграюць камедыю перад сабой.

✲ Лягчэй быць разумным за другіх, чым за сябе.

✲ Заўсёды маем удосталь сілы, каб перанесці чужое няшчасце...

✲ Што заахаяныя не сумуюць разам, дык гэта таму, што заўсёды гавораць аб сабе.

БАРАНОК ПА ПУСТАЗЕЛЛІ

У 44 № «Нівы» ад 19 кастрычніка 1961 г. мы пісалі аб «доме культуры» у Мілейчыцах, што ён знаходзіцца пад ведамствам Сямяціцкага прадпрыемства будаўляных матэрыялаў, а непасрэдна належыць да мілейчыцкай «Кафлярні», і што гэта з'яўляецца перашкодай у наладжанні тут святліцы. Справа пераказання ўпамянутага будынка, з якога можна сапраўды зрабіць так патрэбны ў Мілейчыцах дом культуры, прававітаму гаспадару — ГРН Мілейчыцы працягваецца ўжо некалькі год. Але мы ўзрадаваліся, калі Інспектарат асветы ў Сямяцічах паведаміў нас, што ў паразуменні з кіраўніцтвам Сямяціцкага прадпрыемства будаўляных матэрыялаў заняткі з дзяцьмі рабочых мілейчыцкай кафлярні пераняссе да школьнага будынка, а ў «доме культуры» наладзіцца святліцу для ўсёй моладзі пасёлка. Але да гэтай пары словы засталіся толькі словамі. Што праўда, Інспектарат асветы ўжо некалькі месяцаў аплачвае святліцовага, але святліцы як не было, так і няма. На дзвярах «дома культуры» у далейшым вісіць вялікі замок, ключ ад якога знаходзіцца ў кіраўніка «Кафлярні».

— Як доўга так будзе? — пытае моладзь у Мілейчыцах? А яе тут шмат і горнецца яна да культуры. Мілейчыцкі гурток Саюза сельскай моладзі налічвае 54 члены. Яны сарганізавалі драмгурток, на зімовы сезон падрыхтавалі 2 п'есы (выязджаючы з пастаноўкамі да іншых вёсак), але няма месца на праводжанне рэпетыцый драмгуртка, доказам чаго з'яўляецца факт, што рэпетыцыі праводзіліся нават у касцельнай плебаніі.

Культура, культура, што з табою далей будзе ў Мілейчыцах? Калі ўрэшце ляжаш ты на сэрца старшыні ППРН у Сямяцічах, але ўжо без замка.

М. К.